

Monika Rozkrut, Dominik Rozkrut

Ocena wyników finansowych podmiotów gospodarczych w województwie zachodniopomorskim w latach 2002-2007

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 10, 160-171

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MONIKA ROZKRUT

DOMINIK ROZKRUT

OCENA WYNIKÓW FINANSOWYCH PODMIOTÓW OSPODARCZYCH W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM W LATACH 2002-2007

Opis badań

W ramach programu badań statystycznych statystyki publicznej prowadzone są badania wyników podmiotów gospodarczych, które obejmują m.in. takie zagadnienia jak: przychody i koszty, wyniki działalności gospodarczej, składniki aktywów obrotowych, źródła finansowania majątku, podatek od towarów i usług, podatek akcyzowy, czy też nakłady na budowę, ulepszenie i zakup środków trwałych oraz nabycie wartości niematerialnych i prawnych, ocena potencjalnej zdolności kredytowej, ocena koniunktury gospodarczej. Analizy powyższych zagadnień – w przypadku podmiotów niefinansowych – oparte są na następujących badaniach prowadzonych przez służby statystyki publicznej: „Bieżące wyniki finansowe i nakłady na środki trwałe przedsiębiorstw”, „Ocena potencjalnej zdolności kredytowej przedsiębiorstw”, „Sytuacja pieniężno-kredytowa przedsiębiorstw w świetle jakościowej oceny ich funkcjonowania”, „Ocena bieżącej działalności gospodarczej przedsiębiorstw”, „Roczne badanie działalności gospodarczej przedsiębiorstw”, „Panelowe badanie przedsiębiorstw”, „Badanie koniunktury gospodarczej”, „Aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw w świetle dostępnych środków finansowych”, „Grupy przedsiębiorstw”.

Badanie bieżących wyników finansowych i nakładów na środki trwałe przedsiębiorstw opiera się na sprawozdawczości sporządzanej przez podmioty

gospodarze¹, o liczbie pracujących od 10 osób wzwyż, przy czym podmioty w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej zobowiązane są do przekazywania sprawozdań kwartalnie, natomiast podmioty od 10 do 49 pracujących co pół roku. Podmioty przekazują informacje na sprawozdaniu statystycznym o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz nakładach na środki trwałe za okres od początku roku (F-01/I-01). Wyniki badania wykorzystywane są m.in. w ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i województw, rachunkach narodowych, szacunkach dochodów budżetu. Zakres przedmiotowy sprawozdań obejmuje rachunek zysków i strat, aktywa obrotowe i trwałe, wybrane źródła finansowania majątku, podatek VAT i akcyzowy, środki trwałe w budowie, nakłady na budowę, ulepszenie i zakup środków trwałych oraz nabycie wartości niematerialnych i prawnych, leasing.

Analiza wybranych wskaźników

W celu odniesienia sytuacji ekonomicznej województwa zachodniopomorskiego rozpatrywanej przez pryzmat wyników podmiotów gospodarczych, w tabeli 1 przedstawiono dane dotyczące wybranych relacji ekonomicznych oraz struktury przedsiębiorstw według uzyskanych wyników finansowych w 2007 roku przez objęte badaniem podmioty gospodarcze o liczbie pracujących powyżej 49 osób w poszczególnych województwach. Wskaźnik poziomu kosztów to stosunek kosztów uzyskania przychodów do przychodów (z całokształtu działalności). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży tychże. Wskaźnik rentowności obrotu brutto (lub netto) wyznaczany jest jako relacja wyniku finansowego brutto (netto) do przychodów z całokształtu działalności. Relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych to wskaźnik płynności finansowej I stopnia, natomiast relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych to wskaźnik płynności finansowej II stopnia.

¹ Prowadzące działalność zaklasyfikowaną według PKD do sekcji: A (z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), B, C, D, E, F, G, H, I, J (z wyłączeniem banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, instytucji ubezpieczeniowych, biur i domów maklerskich, towarzystw i funduszy inwestycyjnych oraz narodowych funduszy inwestycyjnych, towarzystw i funduszy emerytalnych), K, M (z wyłączeniem szkolnictwa wyższego), N (z wyłączeniem samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej), O (z wyłączeniem instytucji kultury posiadających osobowość prawną).

Ogólna liczba przebadanych przedsiębiorstw w kraju wyniosła 16531. Najwięcej podmiotów (patrz tabela 1) miało siedzibę w województwie mazowieckim (2737), śląskim (2185) oraz wielkopolskim (1748). W przypadku zachodniopomorskiego było to 607 podmiotów (11 pozycja). Zachodniopomorskie należy do grupy województw o najwyższym poziomie kosztów z całokształtu działalności, wyższy poziom odnotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim.

Tabela 1. Wybrane relacje ekonomiczne oraz struktura przedsiębiorstw według uzyskanych wyników finansowych w 2007 roku

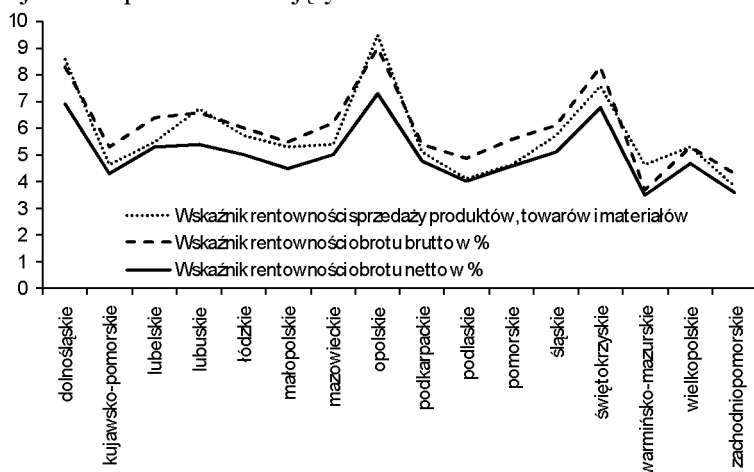
Województwo	n ^{a)}	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	x ₈
dolnośląskie	1285	91,7	8,6	8,3	6,9	35,1	103,9	79,8	84,6
kujawsko-pom.	930	94,8	4,6	5,3	4,3	20,0	83,9	84,8	84,9
lubelskie	613	93,6	5,5	6,4	5,3	37,2	104,1	82,2	93,2
lubuskie	432	93,4	6,7	6,6	5,4	28,1	109,0	77,8	86,7
łódzkie	1098	94,0	5,7	6,0	5,0	36,6	101,7	82,2	91,2
małopolskie	1370	94,5	5,3	5,5	4,5	26,9	90,1	83,9	90,1
mazowieckie	2737	93,8	5,4	6,2	5,0	37,6	102,9	82,2	87,4
opolskie	384	91,0	9,5	9,0	7,3	70,5	136,0	85,4	92,9
podkarpackie	779	94,6	5,1	5,4	4,8	30,6	99,6	83,8	89,5
podlaskie	381	95,1	4,1	4,9	4,0	19,8	84,2	85,0	84,3
pomorskie	1005	94,4	4,6	5,6	4,6	30,0	96,7	82,7	79,7
śląskie	2185	93,9	5,7	6,1	5,1	34,3	101,2	82,0	91,3
świętokrzyskie	431	91,7	7,6	8,3	6,8	38,0	92,8	83,8	88,7
warmińsko-maz.	546	96,3	4,6	3,7	3,5	17,2	94,1	83,3	91,5
wielkopolskie	1748	94,7	5,3	5,3	4,7	32,4	94,4	83,5	92,5
zachodniopom.	607	95,7	3,8	4,3	3,6	19,5	69,4	80,7	86,4

Źródło: Biuletyny statystyczne województw 2008.

a) n - liczba przedsiębiorstw objętych badaniem; x₁ - wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności; x₂ - wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów; x₃ - wskaźnik rentowności obrotu brutto w %; x₄ - wskaźnik rentowności obrotu netto w %; x₅ - wskaźnik płynności finansowej I stopnia w %; x₆ - wskaźnik płynności finansowej II stopnia w %; x₇ - udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %; x₈ - udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności w %.

Nie pozostaje to bez wpływu na wartość wskaźnika rentowności ze sprzedaży towarów i materiałów, który w przypadku zachodniopomorskiego przyjmuje najniższy poziom ze wszystkich województw (4,6%). W najlepszych pod tym względem województwach wskaźnik ten przyjmuje wartości: 9,5% dla opolskiego i 8,6% dla dolnośląskiego. Kolejność województw według pozostałych wskaźników rentowności niemal nie ulega zmianie. Wartość wskaźnika rentowności netto dla najlepszego opolskiego to 7,3%, a dla zachodniopomorskiego przeszło o połowę niższa, tj. 3,5%. Kształtowanie się wartości poszczegól-

gólnych wskaźników rentowności w województwach przedstawiono na rys. 1. Warto odnotować fakt, że relatywnie korzystnie prezentujące się pod względem rentowności województwa opolskie i świętokrzyskie, to jednak regiony o najmniejszej liczbie podmiotów objętych badaniem.

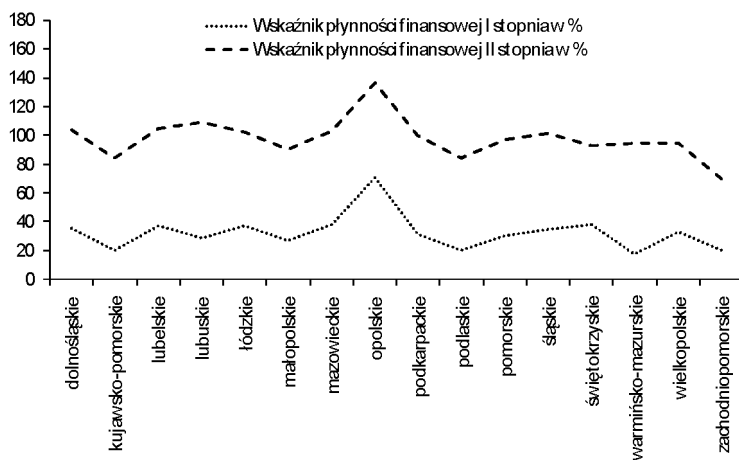

Rys. 1. Wskaźniki rentowności według województw w 2007 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

Na rys. 2. przedstawiono kształtowanie się wskaźników płynności w poszczególnych województwach. Podobnie jak w przypadku rentowności, najwyższe poziomy wskaźników płynności odnotowano dla przedsiębiorstw z województwa opolskiego (70,5 i 136 odpowiednio wskaźnik płynności I i II stopnia). Analizowane podmioty gospodarcze z zachodniopomorskiego odnotowały drugą od końca wartość wskaźnika płynności I stopnia (19,5, niższy tylko w warmińsko-mazurskim) oraz najniższy poziom wskaźnika płynności II stopnia (69,4). Oczywiście jakkolwiek jedynie kompleksowa ocena firmy pozwala ocenić należycie płynność finansową, tym niemniej najniższe wartości wskaźników w przypadku województwa zachodniopomorskiego mogą świadczyć o względnie trudniejszych warunkach gospodarowania w tym regionie.

Prostym wskaźnikiem służącym ocenie bieżącej sytuacji firm jest udział podmiotów wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw. Podobnie wymowna jest także relacja przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto do przychodów ogółem wszystkich firm. Kształtowanie się obu wskaźników przedstawiono na rys. 3.

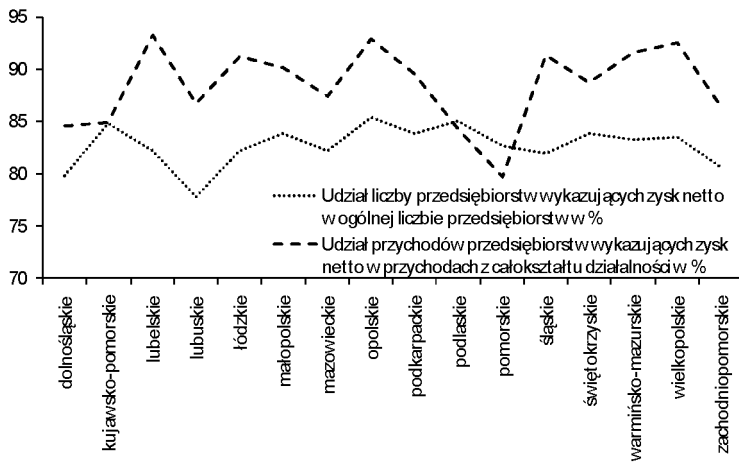

Rys. 2. Wskaźniki płynności według województw w 2007 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

W pierwszym przypadku rozstęp nie wydaje się duży, wartość wskaźnika waha się bowiem pomiędzy 77,8% a 85,4%, przyjmując tę najniższą w lubuskim i najwyższą w opolskim. W przypadku drugiego wskaźnika najwyższą wartość notuje lubelskie (93,2%) a najniższą pomorskie (79,7%). Zachodniopomorskie w obu przypadkach plasuje się wśród regionów o najniższych wartościach miar (odpowiednio 80,7 dla liczby podmiotów i 86,4% dla przychodów).

W tab. 2. przedstawiono uszczegółowienie informacji dotyczących struktury podmiotów według wyniku finansowego, tj. udziały liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwach w 2007 roku (w %) według wybranych sekcji. Z wyraznie najtrudniejszą sytuacją mamy do czynienia w przypadku transportu, gospodarki magazynowej i łączności, gdzie wartość wskaźnika oscyluje dla wszystkich województw wokół 70%. Najkorzystniej rysują się natomiast budownictwo, handel i naprawy oraz hotele i restauracje. Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się z jednej strony jednym z najniższych udziałów liczby zyskownych podmiotów z przetwórstwa przemysłowego (trzecia najniższa wartość: 79,5%), z drugiej zaś jedną z najwyższych wartości dla budownictwa (druga w kolejności, razem z dolnośląskim: 92,7%).

Rys. 3. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwach w 2007 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

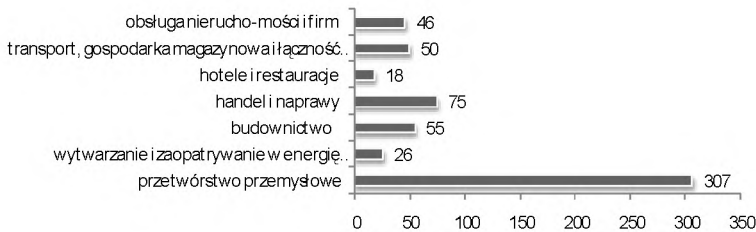
Tabela 2. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwach w 2007 roku (w %)

Województwo	Ogółem	w tym ^{a)}						
		x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇
dolnośląskie	79,8	78,4	76,7	92,7	86,8	90,0	67,3	71,0
kujawsko-pom.	84,8	83,4	80,0	87,8	89,5	x	76,9	85,7
lubelskie	82,2	81,6	x	87,2	87,7	85,7	60,6	85,7
lubuskie	77,8	76,4	100,0	83,9	83,9	87,5	65,5	74,2
łódzkie	82,2	80,6	82,4	92,2	87,4	100,0	61,9	77,8
małopolskie	83,9	83,8	86,1	86,2	87,4	77,1	75,4	80,1
mazowieckie	82,2	80,1	84,7	89,5	85,6	85,0	76,2	80,0
opolskie	85,4	83,8	x	96,7	88,1	x	78,6	72,0
podkarpackie	83,8	82,1	80,6	89,9	87,9	100,0	66,7	84,1
podlaskie	85,0	83,2	78,9	89,1	91,9	100,0	60,0	75,0
pomorskie	82,7	81,3	71,4	91,7	90,6	87,5	77,5	71,3
śląskie	82,0	82,4	75,6	83,4	86,5	62,1	71,1	82,7
świętokrzyskie	83,8	85,7	87,5	89,6	83,6	x	57,9	73,3
warmińsko-maz.	83,3	82,4	85,2	86,0	90,7	x	79,2	72,7
wielkopolskie	83,5	82,6	72,2	90,5	87,8	87,5	79,3	75,7
zachodniopom.	80,7	79,5	84,6	92,7	86,7	88,9	70,0	73,9

Źródło: Biuletyny statystyczne województw 2003-2008.

a) x₁ - przetwórstwo przemysłowe; x₂ - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę; x₃ - budownictwo; x₄ - handel i naprawy; x₅ - hotele i restauracje; x₆ - transport, gospodarka magazynowa i łączność; x₇ - obsługa nieruchomości i firm.

Niemal odwrotnym układem wartości charakteryzuje się natomiast województwo małopolskie (korzystna sytuacja w zakresie przetwórstwa przemysłowego, niekorzystna w zakresie budownictwa).

Rys. 4. Liczba badanych firm w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

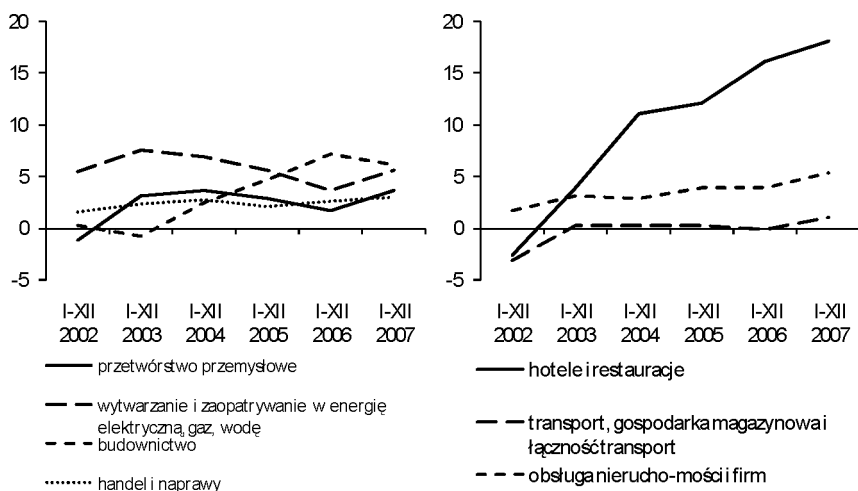
Tabela 3. Wybrane relacje ekonomiczne oraz struktura przedsiębiorstw według uzyskanych wyników finansowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2002-2007

Województwo	n ^{a)}	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	x ₈
I-XII 2002	-	109,0	0,1	-9,0	-9,7	14,7	48,8	-	-
I-XII 2003	586	98,8	2,9	1,2	0,5	17,0	60,8	68,3	74,8
I-XII 2004	566	96,4	3,4	3,6	2,8	19,5	68,8	78,6	82,1
I-XII 2005	571	97,0	2,9	3,0	2,3	21,8	68,9	74,1	79,8
I-XII 2006	603	97,8	2,4	2,2	1,5	20,5	71,5	76,8	77,0
I-XII 2007	607	95,7	3,8	4,3	3,6	19,5	69,4	80,7	86,4

Źródło: Biuletyny statystyczne województw 2003-2008.

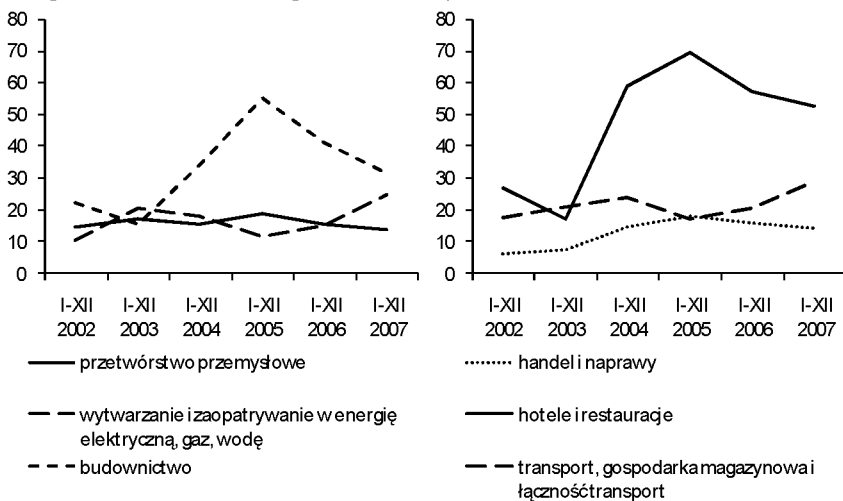
a) n - liczba przedsiębiorstw objętych badaniem; x₁ - wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności; x₂ - wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów; x₃ - wskaźnik rentowności obrotu brutto w %; x₄ - wskaźnik rentowności obrotu netto w %; x₅ - wskaźnik płynności finansowej I stopnia w %; x₆ - wskaźnik płynności finansowej II stopnia w %; x₇ - udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %; x₈ - udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności w %.

Przechodząc do analizy tendencji w województwie zachodniopomorskim, w tab. 3. przedstawiono kształtowanie się wartości tego samego zestawu miar co w tab. 1. w latach 2002-2007 dla województwa zachodniopomorskiego. Analizując przedstawione dane można zauważyć tendencję spadkową w zakresie wskaźnika poziomu kosztów, tendencje wzrostowe w zakresie wskaźników płynności (aczkolwiek przerwane spadkami w 2007 roku) oraz najkorzystniejsze wartości w 2007 roku w zakresie wskaźników struktury podmiotów ze względu na wynik finansowy. Bardziej szczegółowe informacje z podziałem na sekcje PKD zaprezentowano na rysunkach 5-9.

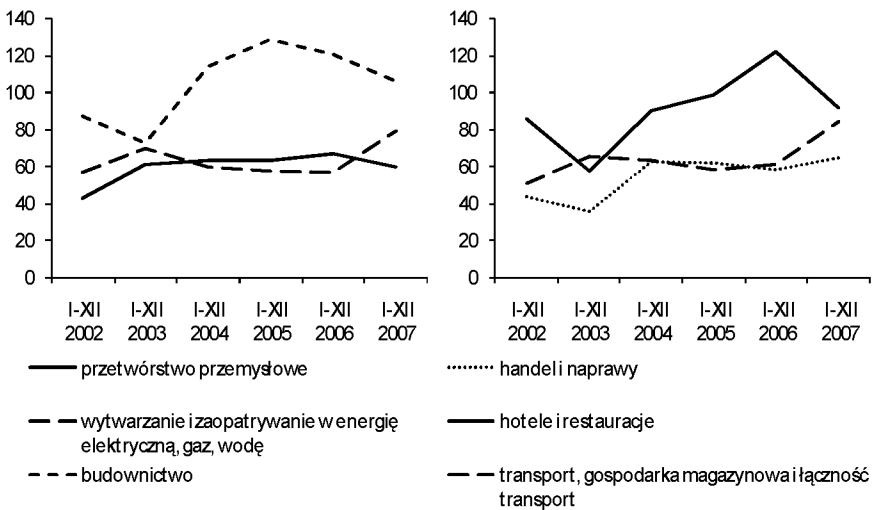
Rys. 5. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży w województwie zachodniopomorskim w latach 2002-2007 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

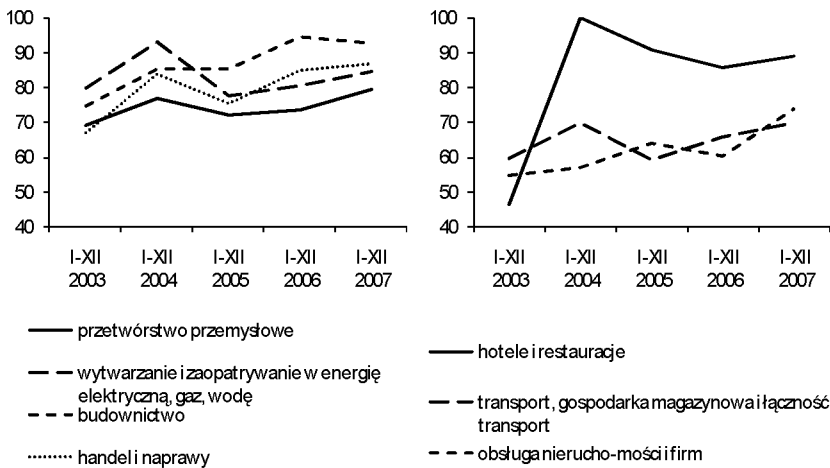
Rys. 6. Wskaźnik płynności finansowej I stopnia w województwie zachodniopomorskim w latach 2002-2007 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

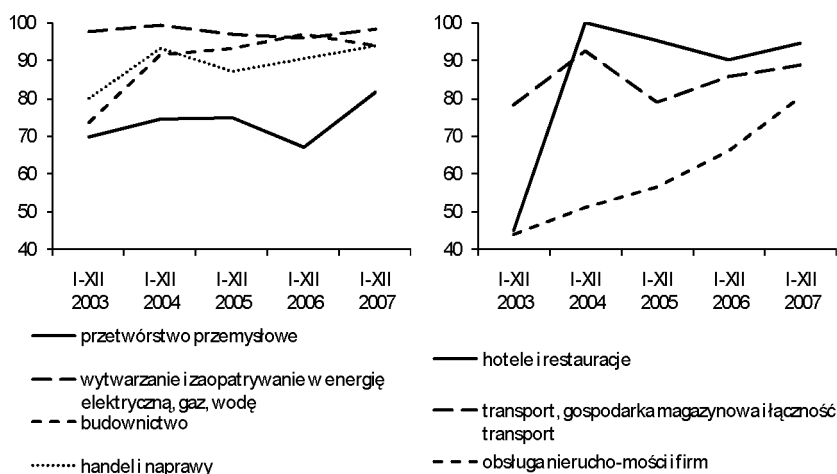
Rys. 7. Wskaźnik płynności finansowej II stopnia w województwie zachodniopomorskim w latach 2002-2007 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

Rys. 8. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim w latach 2003-2007 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

Rys. 9. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności w województwie zachodniopomorskim w latach 2003-2007 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US.

Wnioski

Analizując wskaźniki rentowności dla poszczególnych sekcji w województwie zachodniopomorskim, zaobserwować można wyraźną tendencję wzrostową w przypadku hoteli i restauracji, gdzie rentowność ze sprzedaży jest najwyższa i najszybciej wrastała w analizowanym okresie. Wyraźną, choć już nie tak intensywną, tendencję wzrostową obserwujemy także w przypadku budownictwa. Podobnie jak w przypadku danych krajowych, najniższym poziomem rentowności ze sprzedaży charakteryzował się transport, gospodarka materiałowa i łączność. Rentowność znajduje swe odbicie w płynności finansowej, analiza wartości wskaźnika płynności finansowej II stopnia potwierdza jej najwyższe (w stosunku do pozostałych) poziomy dla budownictwa i hoteli i restauracji. Generalnie w przypadku wszystkich wyróżnionych sekcji obserwuje się na przestrzeni lat 2003-2006 tendencje wzrostowe w zakresie tak udziału liczby podmiotów wykazujących zysk netto jak i udziału ich przychodów. Podobnie jednak najwyższe wartości odnotowano dla budownictwa oraz zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę, a najniższe dla transportu i obsługi nieruchomości i firm. Zwłaszcza w tym drugim przypadku mamy do czynienia ze

znaczną różnicą względem pozostałych sekcji w zakresie udziału przychodów podmiotów wykazujących zysk.

Literatura

1. *Biuletyn statystyczny*. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003-2008.
2. *Biuletyny statystyczne województw*. Urzędy Statystyczne, 2003-2008.
3. Jajuga K., Jajuga T., *Inwestycje*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
4. Luniewska M., *Ekonometria finansowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
5. Luniewska M., Tarczyński W., *Metody wielowymiarowej analizy porównawczej na rynku kapitałowym*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
6. Michalski G., *Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
7. Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa wg standardów światowych*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
8. Sierpińska M., Wędzki D., *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
9. Skoczylas W., *Teoria i praktyka analizy finansowej w przedsiębiorstwie*. Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2002.
10. Tarczyński W., *Rynki kapitałowe. Metod ilościowe*. Vol. I. Placet, Warszawa 1997.
11. *Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I-XII 2007*. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.
12. *Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych w województwie zachodniopomorskim w latach 2005-2007*. Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2008.
13. *Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych w województwie zachodniopomorskim w latach 2002-2004*. Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2005.
14. Waśniewski T., Skoczylas W., *Analiza przepływów środków pieniężnych – pomocą w zarządzaniu finansami przedsiębiorstwa*. „Rachunkowość”, nr 6, 1996.

STRESZCZENIE

W ramach badań statystycznych prowadzonych przez służby statystyki publicznej prowadzone są badania przedsiębiorstw, m.in. w zakresie przychodów i kosztów, wyników działalności gospodarczej, składników aktywów obrotowych, źródeł finansowania majątku, podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, czy też nakładów na bu-

dowę, ulepszenie i zakup środków trwałych oraz nabycie wartości niematerialnych i prawnych, oceny potencjalnej zdolności kredytowej. W artykule zestawiono i poddano analizie szeregi czasowe wybranych relacji ekonomicznych i wskaźników struktury podmiotów gospodarczych z województwa zachodniopomorskiego o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES IN WEST-POMERANIAN REGION IN THE PERIOD OF 2002-2007

SUMMARY

Within the framework of Polish statistical program enterprises are surveyed and data is collected on revenues, costs, financial results, assets, liabilities, taxes, investments outlays on fixed assets, intangibles, creditworthiness and others. The analysis of time series of selected economic measures and ratios for the region of zachodniopomorskie together with the comparison with other regions is presented in the paper.

Translated by Dominik Rozkrut

Dr Monika Rozkrut
Uniwersytet Szczeciński
sobot@wneiz.pl

Dr Dominik Rozkrut
Uniwersytet Szczeciński
d.rozkrut@gmail.com